

ДТЕК | ВДЕ

АТЛАС

екологічного проєкту

«ОСТРОВИ ПТАХІВ»

Автор Ігор Гержик,
начальник науково-дослідного відділу РЛП «Тилигульський»

2025

ПРОЄКТ

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПТАХІВ

ТИЛІГУЛЬСЬКОГО ЛИМАНУ

Тилігульський лиман — унікальна природна територія на півдні України.

Це водно-болотне угіддя міжнародного значення, де протягом року можна зустріти **286 видів птахів** — майже **70%** усіх видів України.

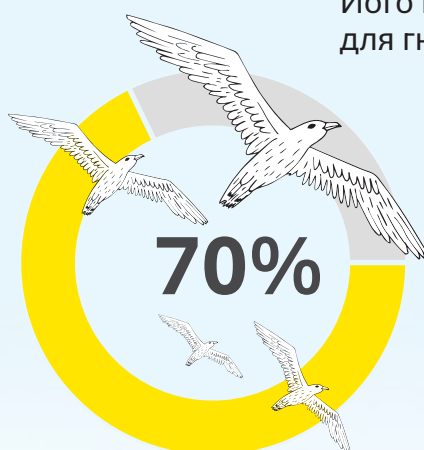
Саме тут на території регіонального ландшафтного парку «Тилігульський» вже п'ятий рік реалізується природоохоронний проєкт:

«Острови птахів»

Його мета — створення безпечних місць для гніздування водолюбних птахів.

Тут мешкає

286
ВИДІВ ПТАХІВ

БЛИЗЬКО 70%
ОРНІТОФАУНИ
УКРАЇНИ

ЧОМУ ПТАХАМ ПОТРІБНІ ОСТРОВИ

Природні піщані острови поступово зникають або стають непридатними для гніздування.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ, ЩО СПОСТЕРІГАЮТЬСЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЛИМАНУ:

- заростання островів рослинністю
- напади хижаків
- бродячі собаки
- затоплення островів
- нестача відкритих місць для гнізд

Через це багато колоніальних птахів втратили можливість виводити потомство.

Рішення —

ШТУЧНІ ОСТРОВИ

У листопаді 2021 року працівники ДТЕК Тилігульської ВЕС у партнерстві з керівництвом РЛП Тилігульський побудували на території парку спеціальні платформи для птахів.

8

ШТУЧНИХ ОСТРОВІВ

1500 м²

ПЛОЩІ

2

ДВА ТИПИ ПЛАТФОРМ

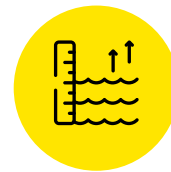
ПЛАТФОРМИ:

ПІДНЯТІ НАД ВОДОЮ

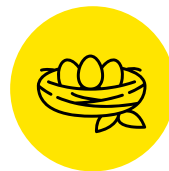
ЗАХИЩЕНІ ВІД
ХИЖАКІВ

НЕ ЗАТОПЛЮЮТЬСЯ

ВКРИТІ ПРИРОДНИМИ
МАТЕРІАЛАМИ

ЗРУЧНІ ДЛЯ
ГНІЗДУВАННЯ

РЕЗУЛЬТАТИ 2025 РОКУ

За результатами спостереження, у 2025 році на штучних островах зафіксована рекордна за всі попередні роки кількість птахів.

858

ПАР ПТАХІВ

Thalasseus sandvicensis

Charadrius alexandrinus

СЕРЕД НИХ:

- 👉 Крячок річковий
- 👉 Крячок рябодзьобий
- 👉 Чоботар
- 👉 Пісочник морський

Himantopus himantopus

ОСОБЛИВО ВАЖЛИВО:

Два види занесені до Червоної книги України

- 👉 Чоботар
- 👉 Пісочник морський

Recurvirostra avosetta

Larus genei

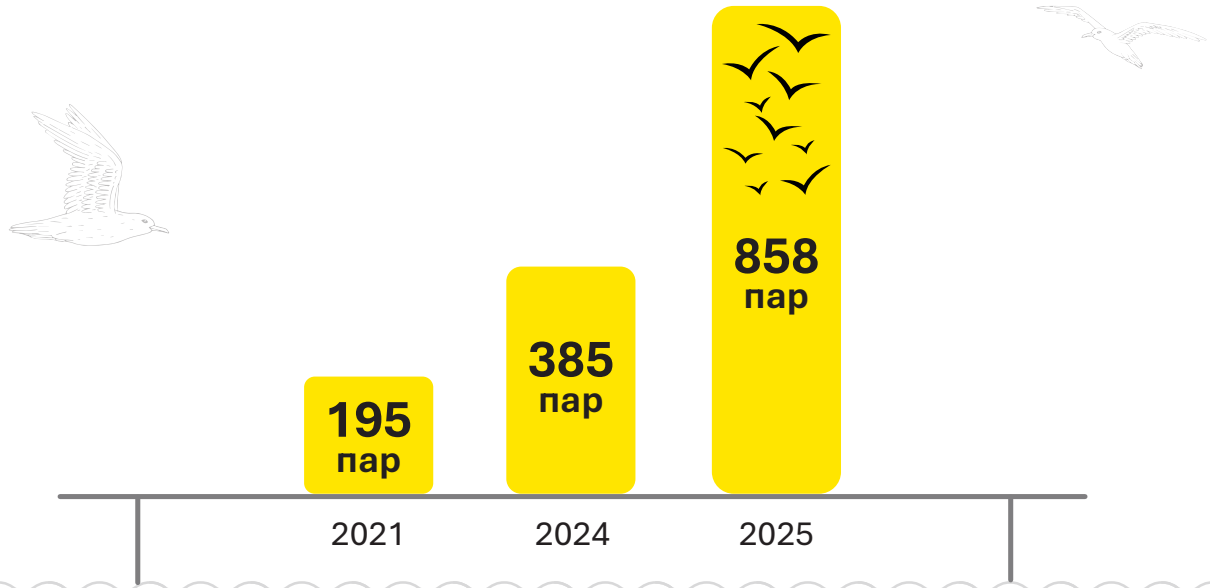
Plegadis falcinellus

Sterna hirundo

ПРОЄКТ, ЩО РОЗВИВАЄТЬСЯ

Кількість птахів постійно зростає:

Це означає, що штучні острови стали для птахів надійним домом.
Успішність вирощування потомства становить до **90%**.

ЧОМУ ЦЕ ВАЖЛИВО

ШТУЧНІ ОСТРОВИ ДОПОМАГАЮТЬ:

- зберігати рідкісні види
- підтримувати біорізноманіття
- захищати пташенят
- відновлювати природні екосистеми

**Це сучасний екологічний підхід,
який застосовується у світі та
успішно працює в Україні.**

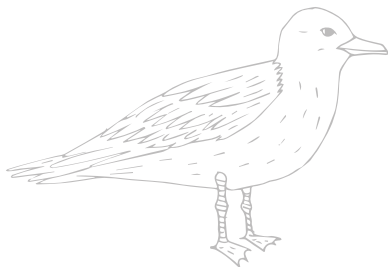
ПТАХИ І ЛЮДИ — РАЗОМ

Проект «Острови птахів» показує: людина може допомагати природі. Штучні острови дають птахам можливість робити найважливіше — **вирощувати потомство.**

АВТОР ОГЛЯДУ:

Начальник науково-дослідного відділу
Регіонального ландшафтного парку
«Тилігульський» Одеської області
Ігор Гержик

ПЕРЕЛІК УПРАВЛІНСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ

- Конституція України;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Земельний кодекс України;
- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Закон України «Про тваринний світ»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про меліорацію земель»;
- Положення про Червону книгу України;
- Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки»;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 року №1287 «Про Порядок надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення»;
- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Структури, змісту і порядку ведення паспорта водно-болотного угіддя міжнародного значення» від 27 грудня 2002 року №524 (zareestrovano в Мінюсті України 20 січня 2003 року за №40/7361);
- Постанова Кабінету Міністрів України №935 «Про заходи щодо охорони водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення»;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі;
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин и т. д.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

- Андрющенко Ю.А. Унификация методик среднезимних учетов в Азово-Черноморском регионе Украины. //Бюллетень РОМ – «Бранта»//: Итоги регионального орнитологического мониторинга. -2009.-Киев. Вып. – 4.-С. 4-12.
- Андрющенко Ю.О., Балацький К.К., Белашков І.Д., Бронсков О.Ю., Бронскова М., Буй Г., Дядічева О.А., Жмуд М.Є., Катиш С.В., Молодан Г.М., Мосин Г.Г., Москаленко Ю.О., Попенко В.М., Русев І.Т., Сіохін В.Д., Черничко Й.І., Черничко Р.М., Яковлев М.В. Чисельність та розміщення водно-болотних видів птахів в ключових угіддях Азово-Черноморського екологічного коридору / Оптимізація структури територій мисливських господарств і управління птахами коловодного комплексу, підвищення рівня екологічної освіти мисливців з метою охорони коловодних птахів. - Мелітополь, 2010. - 121 с.
- Бюллетень РОМ. Итоги регионального орнитологического мониторинга (юг Восточной Европы). Август 2009 г. / Под общей редакцией Черничко И.И.// Бранта: Мелітополь. – 2010. – № 5.- 56 с.
- Бюллетень РОМ. Итоги регионального орнитологического мониторинга (Азово-Черноморское побережье Украины). Октябрь 2010 г. / Под редакцией Черничко И.И., Костюшина В.А.// Бранта: Мелітополь. – 2010. – № 6.- 24 с.
- Бюллетень РОМ. Итоги регионального орнитологического мониторинга. Август 2004 г. –Азово-Черноморское побережье Украины // Под общей редакцией Черничко И.И.// Бранта: Мелітополь. – 2005. – № 2.- 28 с.
- Бюллетень РОМ. Итоги регионального орнитологического мониторинга. Август 2006 г. – Восточная Европа // Под общей редакцией Черничко И.И.// Бранта: Мелітополь. – 2008. – № 3.- 64 с. Бюллетень РОМ. Итоги среднезимнего учета водно-болотных птиц 2006 года в Азово-Черноморском регионе Украины: адаптация методик IWC и их апробация / Под редакцией Фесенко Г.В.// Бранта: Мелітополь. – 2009. – № 4.- 24 с.
- Бюллетень РОМ. Итоги среднезимних учетов водно-болотных птиц 2005, 2007-2010 годов в Азово-Черноморском регионе Украины // Под общей редакцией Андрющенко Ю.А.// Бранта: Мелітополь. – 2011. – № 7.- 64 с.
- Гержик И.П., Потапов О.В. «О гнездовании индийской камышёвки в низовьях Тилигульского лимана», Экосистемы дикой природы (охрана, природопользование, мониторинг), Выпуск 1, Одесса-1994г. стр.17.
- Гержик И.П. Гидрофильная орнитофауна Тилигульской пересыпи и перспективы её сохранения // Материалы международного симпозиума «Управление и охрана побережий Северо-Западного Причерноморья». Одесса, 1998.
- Гержик И.П. «Птицы Малого Аджалыкского и Большого Аджалыкского лиманов» // В сборнике Птицы Азово-Черноморского региона, Одесса, 2000, С. 37.
- Гержик И.П. Гнездование редких голенастых птиц на Тилигульском лимане. // Сборник научных статей: Птицы Азово-Черноморского региона. Мониторинг и охрана. – Материалы 2 съезда и научной конференции АЧОС (23 АЧОРГ) / Под редакцией Деркача О. М., Корзюкова А. И., - Николаев: Николаевский государственный университет, 2003. – С.8 – 10.

- Гержик И. П. Динамика численности некоторых редких видов млекопитающих Тилигульского лимана и причины её вызывающие. // Розбудова екологічної мережі Українського Причорномор'я: стан та перспективи. – Матеріали науково-практичної конференції. Миколаїв, 15 – 17 жовтня 2002 року. – с. 20 – 23.
- Гержик И. П. Птицы как биоиндикатор состояния водно-болотных угодий низовьев Тилигульского лимана. // Причерноморский экологический бюллетень. – научно-практический журнал №3 (9), сентябрь 2003 г. С. 89 – 90.
- Корзюков А.И., Русев И.Т., Гержик И.П. – «Побережье Северо-Западного Причерноморья как миграционный путь птиц Европы и Африки», - “Management and conservation of the northern-western black sea coast” – Odessa-1998.
- Мацюра О.В., Мацюра М.В. Нелінійність структури видового різноманіття // Питання біоіндикації та екології. – 2011. – Вип. 16. - № 2. – С. 3-10. (видання ВАК)
- Методики інвентаризації та оцінки сучасного стану біорізноманіття природних комплексів та ландшафтів, необхідних для формування регіональних екологічних мереж. Александров Б.Г., Андрущенко Ю.О. і інші // Під загальною редакцією Сіохіна В.Д. - Редакційно-видавнича рада «Бранта»/. Мелітополь, 2007. - 126 с
- И.Т.Русев, А.И.Корзюков, И.П.Гержик. Концепция организации национального (регионального ландшафтного) парка «Тилигульский лиман». – Проблемы развития рекреационного хозяйства в приморских регионах Украины. Материалы 4 международного научно практического семинара «Экономико-экологические проблемы приморских регионов». – Одесса, 1994, 85 стр.
- Русев И.Т., Жмуд М.Е., Корзюков А.И., Гержик И.П., Павлов А.В., Потапов О.В. «Зимовки птиц в Северо-Западном Причерноморье», сборник статей «Экосистемы дикой природы» (охрана, природопользование, мониторинг), Вып.3, Одесса, Фонд «Природное наследие», 1996г.
- Русев И.Т., Жмуд М.Е., Корзюков А.И., Гержик И.П., Сацык С.Ф., Потапов О.В. Результаты рождественского учёта зимующих птиц в Северо-Западном Причерноморье в 1997г. // сборник статей «Экосистемы дикой природы» (охрана, природопользование, мониторинг), Вып. 6, Одесса, Фонд «Природное наследие», 1997г. 19-50с.
- Русев И.Т., Жмуд М.Е., Корзюков А.И., Гержик И.П., Сацык С.Ф., Потапов О.В., Роман Е.Г. Характеристика зимовки птиц в Северо-Западном Причерноморье в 1998г. // В сборнике «Зимние учёты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины», Алушта – Киев, 1998, 22-47с.
- Русев И. Т., Корзюков А. И., Форманюк О. А., Панченко П. С., Гержик И.П. Результаты мониторинга зимующих птиц в прибрежной зоне Одесской области в период 2002 – 2003 гг. // Сборник научных статей: Птицы Азово-Черноморского региона. Мониторинг и охрана. – Материалы 2 съезда и научной конференции АЧОС (23 АЧОРГ) / Под редакцией Деркача О. М., Корзюкова А. И., - Николаев: Николаевский государственный университет, 2003. – С.78 – 81.
- Щёголев И.В., Русев И.Т., Гержик И.П. – «Состояние водно-болотных угодий Одесской области и охрана их биологического потенциала» – Труды научно-практической конференции «Экологические проблемы Одесского региона и их решение». 14-15 декабря 1994г. г.Одесса, с. – 347-351.

- Черничко И. И., Андриющенко Ю. А., Горлов П. И., Дядичева Е. А., Жмуд М. Е., Зацарный Г. Г., Костюшин В. А., Кучеренко В. Н., Москаленко Ю. А., Петрович З. О., Попенко В. М., Сيوخин В. Д., Черничко Р. Н., Яковлев М. В. Результаты синхронных учетов куликов в ключевых водно-болотных угодьях Азово-Черноморского побережья Украины // Информационные материалы Рабочей группы по куликам. - М., 2011. - № 24. - С. 51-54.
- Черничко И.И., Попенко В.М., Дядичева Е.А., Черничко Р.Н., Андриющенко Ю.А., Кинда В.В., Горлов П.И., Кошелев А.И., Винокурова С.В. Результаты орнитологического мониторинга. Сезонные миграции, кочевка, линька // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Специальный выпуск. Ретроспектива результатов орнитологического мониторинга в водно-болотных угодьях: Молочный лиман / под. ред.. И.И. Черничко, В.А. Костюшина. – 2015. – Вып.9 – с. 17-42.
- Analysis of information sources on waterbirds migration in the Azov – Black Sea region of Ukraine, bibliography, count results and ring recoveries.// Під загальною редакцією Костюшина В.О.// Wetlands International Black Sea programme, BBIMATRA/ The Netherlands.2011. 89с.
- Gerzhik I.P. – “Hydrophilic ornithofauna of Tiligul spit and Prospects for its Conservation”, - “Management and conservation of the northern-western black sea coast” – Odessa, Ukraine, 1998, 61-62с.
- Chernichko I.I. Characteristics of sex and age composition of *Calidris alpina* (Aves, Charadriiformes) across Sivash // Вестник зоологии. – 2010. – 44 (5). – С. 433-444. (перелік Scopus, науково метричне видання)

**ПТАХИ І ЛЮДИ —
РАЗОМ**